

ชื่อวิทยานิพนธ์ บทบาทของหมอพื้นบ้านในปัจจุบัน : กรณีศึกษาหมอพื้นบ้านในอำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน
ผู้วิจัย พระวิวัฒน์ ทาวิน ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาไทยศึกษา) มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
อาจารย์ที่ปรึกษา 1) รศ. ดร. ศุจิตรา อ่อนค้อม 2) รศ. ไพโรด เลิศพิริยกุล 3) ดร. ขนิษฐา สุริยพร
ปีการศึกษา 2551 จำนวนหน้า 255 หน้า คำสำคัญ: หมอพื้นบ้าน องค์ความรู้ จรรยาบรรณ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติและภูมิหลัง องค์ความรู้ในการรักษา และบทบาทของหมอพื้นบ้านในปัจจุบัน โดยศึกษาหมอพื้นบ้านจำนวน 6 คน จำแนกตามความเชี่ยวชาญในการรักษา 3 ด้าน ด้านละ 2 คน ได้แก่ ด้านพิธีกรรมบำบัด ด้านกายบำบัด และด้านสมุนไพร เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยใช้การสัมภาษณ์ทั้งที่เป็นทางการ และไม่ใชทางการ การสังเกต และการเข้าร่วมกิจกรรมของชมรมหมอพื้นบ้าน อำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน

ผลการวิจัยพบว่า ประวัติและภูมิหลังของหมอพื้นบ้านส่วนใหญ่ต่างมีญาติเป็นหมอพื้นบ้านมาก่อน ทำให้ได้ซึมซับองค์ความรู้ในการรักษาและได้รับการปลูกฝังให้สืบทอด หมอพื้นบ้านทุกคนต่างให้ความสำคัญต่อข้อปฏิบัติและจรรยาบรรณที่ได้รับการถ่ายทอดมา ทำให้ได้รับความเชื่อถือจากคนทั่วไป ในด้านองค์ความรู้ในการรักษา มีการปรับปรุงรูปแบบ ขั้นตอน และอุปกรณ์ในการรักษา ตามความเชื่อและประสบการณ์ของหมอแต่ละคน และแม้คนในชุมชนจะให้ความสำคัญในการรักษาต่อหมอพื้นบ้านน้อยลง หมอพื้นบ้านทุกคนก็ยอมรับและยังคงมุ่งมั่นที่จะทำการรักษาต่อไป ในปัจจุบันบทบาทของหมอพื้นบ้านแม้ถูกมองว่าเป็นเพียงทางเลือกที่สองในการรักษา แต่หมอพื้นบ้านก็ยังยึดมั่นต่อบทบาทของตนและเห็นความสำคัญในการรวมกลุ่มกัน เพื่อให้เกิดความเข้มแข็งในบทบาทของตน เป็นวิธีการที่ทำให้เกิดการช่วยเหลือซึ่งกันและกันทำให้รู้สึกว่ามีโคดเด็ยดังในอดีตที่ผ่านมา บทบาทของหมอพื้นบ้านไม่ใช่มีเพียงด้านการรักษาอย่างเดียวเหมือนแพทย์แผนปัจจุบัน แต่ยังมีบทบาททางสังคมซึ่งถือเป็นจุดเด่นของหมอพื้นบ้านทุกคนและคนในท้องถิ่นยังคงให้การยอมรับ

ลายมือชื่อนักศึกษา พระวิวัฒน์ ทาวิน

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา 1 ศุจิตรา อ่อนค้อม 2 ไพโรด เลิศพิริยกุล 3 ขนิษฐา สุริยพร

Thesis Title The Roles of the Folk Healers at Present : A Case Study of the Folk Healers in Banhong District, Lumphun Province.

Researcher Phra Wiwat Tawan. Master of Arts (Thai Studies). Dhonburi Rajabhat University.

Thesis Advisors 1) Assoc. Prof. Dr. Suchitra Onkom. 2) Assoc. Prof. Pairod

Lerdpiriyakamol. 3) Dr. Khanitha Suriyaphon. Academic year :2008. 255 pp. Key words :

folk healer, body of knowledge, professional behavior.

Abstract

The objectives of this research were to study the history and the background, the body of knowledge in healing and the roles of the folk healers at present. Six folk healers were studied and grouped concerning their skills in healing which were categorised three aspects ; two folk healers for each aspect. These three aspects were : ritual healing, physical healing and herbal healing. It was qualitative research. Research instruments were : formal and informal interviews, observations and activities participating of the folk healers club in Banhong District, Lumphun Province.

The research findings were : the history and the background of the folk healers were that most of them had the folk healers as their relatives. This made them know all about the body of knowledge in healing, being instilled it and perpetuated it. All folk healers respected the practice as well as the professional behavior which they had been transmitted and made them be respected by other people. For the body of knowledge in healing; the formats, the procedures and the healing instruments had been adjusted owing to each folk healer's beliefs and experiences. Even if the people in the community had less confidence in the folk healers of their healing, all of them accepted it and still firmly intended to continue healing. At present the roles of the folk healers were estimated as a second alternative in healing but they still adhered to their roles and realized that they had to join together to make their roles stronger. It was the method to help each other which made the folk healers feel that they were not alone as it had been in the past. Unlike the doctors at present whose roles were healing only, the folk healers had a more important role. It was the social role which was believed to be the significant point for all folk healers and it was still accepted by the people in the community.

Student's signature.....
Phra Wiwat Tawan

Term Paper Advisors' signature 1.....

Suchitra Onkom

2.....

P. Lerd

3.....

K. Suriyaphon